

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISINI ETKİLEYEN UNSURLAR

Bayram ÖZER (*)

Celalettin KORKMAZ (**)

Öz

Bu çalışmanın amacı, ülkemizdeki yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu ve olumsuz etkileyen unsurları belirleyerek bu unsurların yabancı dil öğrenimine etkilerinin nedenlerini, türlerini ve bunlarla baş etme yollarını araştırmaktır. Bu kapsamda Hatay ilinde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin görüşleri alınarak yabancı dil öğretimini etkileyen unsurlar belirlenmeye çalışılmıştır.

Bir olgu bilim çalışması olan bu araştırmada çalışmaya gönüllü katılan 2014 – 2015 akademik yılında 62 İngilizce öğretmenin görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme formu (YYGF) aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırmada veriler içerik analizine tabi tutularak yorumlanmıştır. Alan taraması ile oluşturulan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formuna uygulama öncesi öğretmenlerin ve uzmanların görüşü alınarak son şekli verilmiştir.

Analiz sonucuna göre İngilizce öğrenimini olumlu şekilde etkileyen unsurlar öğretmen davranışları, öğrenci davranışları, dersin işlenişine ilişkin unsurlar ve çevresel unsurlar olarak belirlenmiştir. İngilizce öğrenimini olumsuz olarak etkileyen unsurlar ise öğretmen davranışları, öğrenci davranışları, dersin işlenişine ilişkin unsurlar, eğitim sistemine ilişkin unsurlar ve çevresel unsurlar olarak belirlenmiştir. Ayrıca İngilizce öğretmenleri yabancı dil öğretiminde başarıyı artırmaya yönelik olarak da dil öğretim yaklaşımına, eğitim sistemine, öğretmene, öğrenciye ve materyale yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil, İngilizce, Başarıyı Etkileyen Unsurlar, Yabancı Dil Eğitimi, Yabancı Dil Öğretimi.

Factors Affecting Student Achievement in Foreign Language Teaching

Abstract

The aim of this study is to research positive and negative factors influence the learning of foreign languages, types, and exploring ways to deal with them by identifying the causes of these elements in foreign language teaching in our country that affect student achievement. In this context, factors affecting foreign language teaching has been tried to be determined by consultation with the English teachers working in Hatay.

*) Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, (e-posta: ozer.bayram@gmail.com).

**) Öğr. Gör., Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, (e-posta: celalettinkorkmaz@gmail.com)

As a phenomenologic study the research data is obtained from volunteer 62 english teachers in 2015 – 2016 academic term with a semi-structured data collection tool form. With teachers and experts evaluation semi-structured data collection tool is made final form before application. In this research the data are interpreted with using content analysis. As a result of analysis, English teachers behaviors, students behaviors, factors in teaching of the lesson and environmental factors have been identified as positive ways to learn English. The factors affecting learning English have been identified as a negative way are teacher behaviors, student behaviors, elements of the course emphasizes, related to the education system and environmental factors. In addition, English teachers have made recommendations in order to increase the success of foreign language teaching directed to English language teaching approach, educational system, teachers, students and for the material.

According to this results in foreign language teaching, firstly the impact of the teachers and students positive and negative behaviors and attitudes towards English are emphasized. For the course, the motivation of students also with the necessity based application is expressed by teachers. In addition, it is indicated by the teachers that english can't be only learned in class, but also students must find an environment that english can be used other than courses and the education system should be organized to ensure effective learning English.

Keywords: *Foreign Language, English, Factors Affecting Success, Foreign Language Education, Foreign Language Teaching*

Giriş

Dil öğrenimi geçmişten günümüze en önemli konuların başında gelmektedir. İnsan var olmasıyla öncelikle çevresindeki insanlarla iletişim kurmak için ana dilini öğrenmek zorunda kalmış ve sonrasında ise milleti farklı olan insanlarla tanışmak ve iletişim kurmak için farklı dilleri öğrenme ihtiyacı duymuştur. Toplumumuzda dil bilmenin önemi “Bir Lisan Bir İnsan, İki Lisan İki İnsan” sözüyle vurgulanmaktadır.

Dil, düşünebilme, geçmişle gelecek arasında köprü kurabilme, toplum içinde birey olma, ulus olma, dünyada ulusüstü olma gibi pek çok açıdan varlığını ortaya koyma, ben de varım diyebilme noktasında en önemli ölçütlerin başında gelmektedir (Kolaç, 2008). Birey yaşadığı toplumun özelliklerini, geçmişten getirmiş olduğu kültürel mirası ve bilgi birikimini o toplumun dili yani kendi ana diliyle kazanırken diğer topluluk ve insanlara da onların dilini bilerek ulaşabilir ve onlara özgü kültürel birikime ve bilgiye erişebilir. Ancak bu şekilde kültürün ve bilginin geçmişten günümüze temel taşıyıcısı konumunda olan dil vasıtasıyla kültürler arası iletişim, etkileşim ve bilgi paylaşımı söz konusu olur (Şahin, 2009). İnsanlar arası ve toplumlararası iletişim son yıllarda küreselleşme ve teknolojik gelişmelerle önemini daha çok hissettirir durumdadır. Bu açıdan insanlar hem kendi dillerini hem de diğer dilleri bilme ve etkili bir şekilde kullanma gereksinimi duymaktadırlar.

Dünyada yabancı dil öğrenimine duyulan gereksinim teknolojik iletişim araçlarının gelişimine paralel olarak toplumlararası ilişkilerin artmasıyla daha önemli hale gelmektedir. Ayrıca yabancı dil bilmek günümüzde çağdaşlık adına önemli bir gösterge durumuna gelmiştir. Bu nedenlerle ülkemizde insanlar yabancı dil bilmenin önemini anlamış olup dil öğrenimi açısından büyük bir çaba içerisindeyler. Devlette halkın bu çaba ve ilgisi ile dünya da ki bu değişime yönelik yabancı dil öğretimini geliştirmek amacıyla yabancı dil derslerine ağırlık veren okulların sayısını ve okul türlerini çoğaltmaya çalışmaktadır. Öyle ki son yıllarda yabancı dil öğretimi ilkokullarda okuma yazma öğreniminin hemen devamında öğretilmeye başlamaktadır (Doğan, 2008). Dolayısıyla ülkemizdeki yabancı dil öğrenme nedeni olarak hem dünyada dil bilme gereksiniminin artması hem de okullarımızda ilkokul ikinci sınıftan lise son sınıfa kadar İngilizcenin yabancı dil dersi olarak zorunlu okutulmasıdır.

Yaşadığımız çağda, İngilizcenin ekonomik, sosyal, politik, sanatsal ve bilimsel alanlarda küresel olarak ortak bir dil ve uluslararası iletişim dili olması nedenleri ülkemizde de İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesi sonucunu doğurmuştur. İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesi sürecinde İngilizce öğrenenlerin dilbilgisi ile konuşma, yazma, okuma ve dinleme kabiliyetleri kazandırılması amaçlanmaktadır (Aydın, 2006). Bireyin kendi anadili dışındaki dilleri öğrenebilmesi için yapılan tüm etkinlikler ve uygulamalar yabancı dil öğretimi-öğrenimi kapsamında değerlendirilir. İnsanların kendi dilleri dışında ikinci bir dil öğrenmeleri pek çok değişkene bağlıdır.

Günümüzde artık küresel bir iletişim dili özelliğini kazanmış olan İngilizce, hem dünyada hem de ülkemizde yabancı dil olarak yaygın bir biçimde öğretilmekte ve öğrenilmektedir. İngilizcenin yabancı bir dil olarak öğrenilme sürecinin sonunda, belirlenmiş olan kriterlerin farklılaşmasına karşın, öğrenenlerin hedef dilde iletişim ve etkileşim becerilerini kazanması, insanın temel yetileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinde hedeflenen bir düzeye ulaşması ve hedef dilin yapı, telaffuz ve sözcük bilgilerini öğrenmiş olmaları beklenmektedir (Doğan, 2008). Ancak hatırlanması gereken nokta, yabancı dil öğreniminin, karmaşık ve problemlili bir alan olmasıdır. Littlewood'a (2001) göre yabancı dil öğrenmeyi, karmaşık ve problemlili bir duruma getiren sebeplerden birisi, öğrenenlerin bireysel farklılıklarının dil öğrenim sürecine olan etkisidir. Bir başka ifade ile yabancı dil öğreniminde başarı, öğrencilerin sahip oldukları bireysel özelliklerle yakından ve doğrudan ilgilidir. Öğrencilerin bireysel farklılıklarının yanı sıra ailelerin farklılığı, okulların farklılığı ve bulunan çevrenin farklılığı öğrencilerin yabancı dilde ki başarılarını etkilediği söylenebilir.

Yabancı dil öğretiminde öğrencilerin başarılarını etkileyen değişkenler arasında öne çıkanlar ise Öğretmen, Öğrenci, Ders İşlenişi, Çevresel ve Eğitim Sistemi olmak üzere beş ayrı faktörde toplandığı görülmektedir.

Yabancı dil öğretiminde öğrencinin güdülenmesi, öğretmenin alana yönelik hâkimiyeti, öğretim ilke ve yöntemleri doğrultusunda sınıfta gerçekleştirdiği etkinlikler ile kullandığı uygulama çeşitliliği başarıyı olumlu ve olumsuz olarak etkileyen önemli değişkenle-

rin başında gelmektedir (Engin, 2006). Öğretmenlerin alanına yönelik yetkinliği yanında öğretim yöntemi olarak öğretmenler genellikle anlatım yöntemini kullanmaktadırlar. Oysa dil öğretimi sadece bu yöntemle gerçekleştirilemez. Fakat sınıfların kalabalık olması, zaman yetersizliği, konuları yetiştirme kaygısı, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerinin düşüklüğü ve farklı olması, teorik bilgi verme ihtiyacı gibi etmenler öğretmenlerin anlatım yöntemini kullanmalarında etkili olmaktadır. Dönüt almak, öğrencinin kendisini ifade etmesini ve derse katılı sağlamak amacıyla soru cevap yöntemi de öğretmenlerin en çok başvurduğu yöntemlerin başında gelmektedir. Bilginin kalıcılığını sağlayan, konuyu somutlaştıran gösterip yaptırma yöntemi daha az öğretmen tarafından kullanılmaktadır. Yine tartışma yöntemi öğretmenlerce az başvurulan yöntemler arasındadır. Beyin fırtınası tekniği, işbirlikli öğrenme yöntemi, proje yöntemi ve kavram haritası yöntemi en az başvurulan ve çoğunlukla öğretmenlerce tercih edilmeyen yöntemler olarak görülmektedir (Yeşilyurt, 2013c). Oysa yabancı dil öğretiminde yöntem ve teknik çeşitliliği önemlidir. Bu da öğretmenlerin mesleki yeterlikleriyle ilişkilidir denilebilir. Nitekim öğretmenler mesleğe yönelik gereken yeterliklerinin büyük bir kısmını hizmet öncesi eğitim sürecinde kazanmaktadırlar. Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmenler kişisel ve mesleki değerler, mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, okul-aile ve toplum ilişkileri ile program ve içerik bilgisi gibi ana yeterlik ve bunlara bağlı alt yeterliklere sahip olması gerekmektedir (Yeşilyurt, 2011). Bu yeterliklere yüksek düzeyde sahip öğretmenlerin daha etkili olacağı söylenebilir.

Öğrenci açısından baktığımızda duyuşsal hazırbulunuşluğun önemli olduğu yani öğrencilerin psikolojik durumlarının dil öğrenmede büyük etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Chastain, (1988) ve MacDonough (1986)'dan aktarıldığına göre zihinsel hazır olmanın ön koşulu duyuşsal hazırlık olarak ifade edilmekte olup motivasyonun dil öğrenmede en etkili unsurlardan olduğu ortaya konmaktadır (Doğan, 2008). Nitekim motivasyon amacı gerçekleştirmek için insanın kapasitesini açığa çıkaran doğrudan bir enerji olarak tanımlanabilir (Yeşilyurt, 2013).

Bireyin kendi anadili dışındaki diğer dilleri öğrenebilmesi ve hâkim olabilmesi için gerçekleşen süreç yabancı dil öğretimi-öğrenimi kapsamında değerlendirilir. Bu süreçteki etkinliklerin etkililiği ise öğrencilerin gösterdiği başarıyla ortaya konmaktadır. Öğrencilerin İngilizce öğrenmede başarılı olması İngilizceyi kullanabilme becerileri kazanıp kazanamamaları ile açıklanabilir. Öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde başarılı ya da başarısız olmalarına yol açan pek çok neden vardır. Bu nedenler süreci etkiledikleri için süreç sonunda ulaşılması planlanan amacı da etkiler ve bu da başarıyla ilişkilidir. Başarı, genel anlamda belirlenen hedefe ulaşmak; başarısızlık ise hedefe ulaşamamak olarak değerlendirilebilir. Tabi ki başarıya ulaşabilmek için yüzeysel öğrenme yerine derinlemesine öğrenme olmalıdır. Çünkü yüzeysel öğrenme düşük öğrenme çıktıları ortaya koyar fakat derinlemesine öğrenme yaklaşımı ile öğrenci okuduğunu daha iyi anlayarak bilgiyi aktif yani yapılandırma ve bilgiyi düzenleme, bilgiyi sunma kabiliyeti kazanır ki bu tüm yönleriyle öğrenme durumudur (Yeşilyurt, 2013a).

Bu şekilde öğrenmenin gerçekleşmesi için öğretmene önemli görevler düşerken dersin işlenişine de önem verilmelidir. Dersin işlenişinde yer alan öğrenme stratejileri öğretmen tarafından etkin bir şekilde uygulandığında öğrenme sürecine etkin katılımı, bilinçli davranış ve işlemler ile farkındalık kazanarak bağımsız olarak istekli bir şekilde okulda ve sonrasında öğrenmeye yardımcı olur (Yeşilyurt, 2013b). Öğretim yöntem, teknik ve stratejileri açısından öğretmenin ders sürecinde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor yaklaşımların hepsine tamamen hitap etmesi zordur. Bu nedenle öğrenmeyi pekiştirme açısından asıl olan okul dışında öğrenmede karşılaşılan sorundur. Öğretmenler gerçek yaşamla dersin içeriğini eşleştirememektedirler. Bu da dil öğrenmede çevresel faktörü önemli kılmaktadır. Nitekim öğrencilerin aileleri eğitime ve dil öğrenmeye önem vermeyebilir ve buna yönelik yeterli imkânları bulunmayabilir. Öğrencilerin aileleri TV, gazete, bilgisayar vb. teknolojik imkânlardan yoksun olabilir. Hem okulda hem de dışarıda öğrenme sorunlarının yanında öğrenci öğrendiğini uygulama ve yapma şansı bulabilmesi okulun ve ailenin imkânlarıyla ilgilidir. Öğrendiğini uygulama açısından nitekim günümüzde teknoloji ve materyal kullanımı dil öğrenmede önemli bir yer tutmaktadır (Yeşilyurt, 2012).

Ülkemizde yabancı dil öğrenimi konusunda bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Çocuklara kaç yaşında veya ne zaman yabancı dil öğretilmeye başlanmalıdır, yabancı dil öğretiminde MEB kitaplarının yeterlilik seviyesi ne düzeydedir, evde ailelerin Türkçe konuşmaları çocukların yabancı dil öğrenimini ne düzeyde etkilemektedir gibi sorunlar ön plana çıkmaktadır. Bu sorunlarla birlikte yabancı bir dilin öğrenimini ve öğretilmesini etkileyen bir takım unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurların bir kısmı olumluyken bir kısmı olumsuz olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizdeki yabancı dil öğrenimi konusundaki sorunların aşılması, doğal olarak, yabancı dil öğrenmeyi etkileyen unsurların belirlenmesi ve olumlu unsurların etkinliğini artırma ile olumsuz unsurlara yönelik çözüm yollarının aranması ile sağlanabilir. Bu unsurlar öğrenciden kaynaklanan etmenler, okul ve eğitim ortamından kaynaklanan etmenler, eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar, aile ve ev ortamından kaynaklanan etmenler olarak sıralanabilir. Alan yazına bakıldığında bu konuya yönelik çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Başar ve Murat (2016) çalışmalarında ilkökulda İngilizce öğretimine yönelik araştırma eksikliğini belirtmişler, yapılan çalışmalarında ilgili araştırmaların daha çok program değerlendirmeye yönelik olduğunu vurgulamışlardır. Bu açıdan çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma öğretmen görüşleri doğrultusunda yabancı dil öğretimini etkileyen hem olumlu hem de olumsuz unsurları belirlemeye yönelik olması açısından önem arz etmektedir. Öğretmen görüşleri doğrultusunda yabancı dil öğretiminde atılması gereken adımlara yönelik karar alıcılara yön göstermesine yardımcı olacağını düşündüğümüz bu çalışma dil öğretiminde öğretmenlerin yaşadığı sorunları çözme noktasında yol gösterici olacağı öngörülerek gerçek sorunları açığa kavuşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ülkemizdeki yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu ve olumsuz etkileyen unsurları araştırmak ve bu unsurların yabancı dil öğrenilme-

sine olan etkilerinin nedenlerini, türlerini ve bunlarla baş etme yollarını araştırmaktır. Bu araştırmanın genel amacına bağlı alt amaçlar şöyledir:

1. Yabancı dil öğrenimini olumlu etkileyen öğretmene, öğrenciye, veliye ve dış çevreye ilişkin etmenler nelerdir?
2. Yabancı dil öğrenimini olumsuz etkileyen öğretmene, öğrenciye, veliye ve dış çevreye ilişkin etmenler nelerdir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış ve “durum çalışması” deseni kullanılarak yürütülmüştür. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre durum çalışmasında amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymak olduğundan sonuçların farklı durumlara genellemesi söz konusu değildir.

Çalışma Grubu

“Kolay ulaşılabilir durum örnekleme” yöntemi kullanılarak çalışma grubu seçilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örneklemeinde araştırmacı yakın ve erişilmesi kolay olan bir durumu seçmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2011).

Bu çalışmada veriler Hatay Merkez ilçeleri olan Antakya ve Defne ilçelerine bağlı farklı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 62 İngilizce öğretmenin araştırma katılmasıyla elde edilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerden 27’si erkek 35’i kadındır. Yabancı dil öğretmenlerinden 15’i ilköğretimde, 17’si ortaokulda ve 30’u ise lisede görev yapmaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık üçte ikisi bir ile on yıl arası kıdeme sahip olduklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan 62 yabancı dil öğretmeninden 40’ı Eğitim, 17’si Fen-Edebiyat, 5’i ise farklı fakülte mezunudur. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerden 55’i mezuniyet branşını İngilizce olarak belirtirken 7’si farklı branş mezunu olduklarını ifade etmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu (YYGF) kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından oluşturulan Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlar başlıklı bir görüşme formu rastgele seçilen öğretmenlerde kullanılmıştır. Hazırlanan formda açık uçlu 3 görüşme maddesi bulunmaktadır. Bu maddelerin oluşturulması için literatür taraması ile uzman görüşleri alınmıştır. Uzmanların değerlendirmelerine göre taslak formdaki sorularla ilgili yapılan öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

YYGF, araştırmacılar tarafından Hatay Merkez’e bağlı okullarda görev yapan yabancı dil öğretmenleriyle yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak uygulanmıştır. Her öğretmen

için görüşme yaklaşık olarak ortalama 20 dakika sürmüştür ve görüşme süresince veriler araştırmacı tarafından not alınarak toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından görüşme sırasında alınan notlar tekrar gözden geçirilerek analiz edilmeden önce temalara göre düzenlenmiş ve elde edilen veriler sistematik bir yapı haline getirilmiştir.

Verilerin Analizi

YYGF sorularının analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde, elde edilen veriler özetlenerek ve yorumlanarak betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar keşfedilir. İçerik analizi, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 224). Verilerin analizi iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Analiz esnasında ortak bir payda oluşturabilmek için analiz aşamaları önceden tartışılmıştır. Öncelikle sorulara verilen cevaplar kodlara ayrılmıştır. Bu kodlar temalara göre düzenlendikten sonra gerekli yerlerde doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Temalar altındaki kodların öğretmenler tarafından ne kadar sıklıkla ifade edildiği “x” işareti ile belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kodlar bir araya getirilerek tablolastırılmıştır ve sıklıkları verilerle yorumlanmıştır.

Kodlayıcılar arasında görüş birliğinin ortaya konması için yapılan güvenilirlik çalışmasında ise;

Kodlayıcılar arası görüş birliği/ayrılığı Miles ve Huberman (1994)’ın,

Görüş birliği

Güvenirlik=..... x 100

Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı

formülünden yararlanarak hesaplanmıştır. % 60 görüş birliğini sağlayan maddeler aynen kabul edilmiş, görüş ayrılığı bulunan maddeler ya da %60’ın altında kalan maddeler üzerinde araştırmacılar tarafından ayrıntılı bir çalışma yapılarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve ikinci kez uzmanlara göndermek üzere hazırlanmıştır. İkinci uzman görüşünde ise % 80 görüş birliği hedeflenmiştir. Turner ve Carslon (2003) değişen bir ölçüt olmakla beraber 0,75 ve daha büyük ortalamanın uzmanlar arası görüş birliğini gösterebileceğini belirtmişlerdir. Nitel verilerin analizinde ise kodlayıcılar arası görüş birliği % 80 olarak hesaplanmıştır.

Bulgular

Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Olumlu Etkileyen Unsurlar

Yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu etkileyen öğretmen unsuruna ilişkin İngilizce öğretmenlerinin görüşleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Olumlu Etkileyen Öğretmen Davranışları

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Öğretmenin olumlu tutum ve davranışları (pekiştireç vermesi, sürpriz aktiviteleri ve oyunlar oynaması gibi)	4, 5, 7, 17, 22, 23, 27, 30, 34, 38, 41, 55, 58, 62	14
2	Öğretmenin yetkinliği, ders işleme metodu ve kullandığı kaynakların kalitesi	8, 11, 15, 22, 23, 32, 47, 52, 61	9
3	Öğretmenin öğrencileri konuşmaya teşvik etmesi ve pratiğe fırsat vermesi	6, 10, 33, 35, 47, 49, 53, 59	8
4	Öğretmenin her ders öncesi tekrar yaparak geçmiş dersi hatırlatması ve konuların bütünlüğünü sağlayabilmesi	6, 7, 9, 10, 44, 46	6
5	Öğretmenin öğrenciyi önemseydiğini hissettirmesi, her bireye söz hakkı vermesi	51	1
6	Öğretmenin etkinlik öncesi ve sonrası öğrenciyeye olumlu model olabilmesi	6	1
7	Öğretmenin ders takibi yapması ve disiplinli çalışması	47	1
Toplam		40	40

Tablo 1’de yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu etkileyen öğretmene ilişkin unsurların; öğretmenin olumlu tutum ve davranışları, ders işleme metodu, derste yaptığı pratik çalışmaları, tekrar ve hatırlatma ile ilgili çalışmaları, öğrenciyi önemsemesi, olumlu model olması gibi maddelerden oluştuğu görülmektedir. Bunların içerisinde öğrencilerin İngilizce dersinde başarılarını artıran öğretmene ilişkin en sık vurguladıkları konu öğretmenin dersle ilgili olumlu tutum ve davranışlarıdır (pekiştireç vermesi, sürpriz aktiviteler ve oyunlarla dersi ilgi çekici hale getirmesi gibi). Bu ifade ile İngilizce öğretmenlerince sınıfta öğretmenlerin derse ve öğrencilere karşı olumlu bir yaklaşım sergileyerek eğlenceli bir sınıf ortamı sağlamaları gerekliliği belirtilmektedir. “Öğretmenin yetkinliği, ders işleme metodu ve kullandığı kaynakların kalitesi” en sık tekrarlanan diğer unsurdur. Bu ifadeyle öğretmenin dil öğretiminde uzmanlığı ve tecrübesi, kullandığı öğretim yöntem ve teknikler ile sınıfta kullanılan her türlü ders araç gerecinin niteliğinin önemi vurgulanmaktadır. Yapılan yüz yüze görüşmelerde araştırmaya katılan İngilizce öğretmenleri “sınıfta öğretmenlerin sadece kitaba bağlı kalarak dersi düz bir anlatımla sunup kitaptaki az bir uygulamayı da ödev olarak öğrencilere vererek dil öğrenimin olmayacağını, dil öğretiminin öğretmenin pek çok farklı uygulamasıyla ve olumlu tutum ve davranışıyla iç içe sağlanabileceğini” belirtmektedirler. Yabancı dil öğretiminde öğrenci davranışlarını olumlu etkileyen öğretmen davranışlarıyla ilgili İngilizce öğretmenlerinin

bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir:

Öğretmen 4: *Öğretmenin tutum ve davranışları*

Öğretmen 6: *Ders içerisinde eski konulara sık sık atıfta bulunarak öğrencilerin eski bilgilerini tekrar hatırlatmak, her etkinlik öncesi mutlaka model olmak.*

Öğretmen 30: *Bence en önemlisi, öğrencinin olumlu davranışlarını pekiştirmektir. Öğrenci her olumlu davranışı için ödül aldığı anda, hem davranışın devamı sağlanıyor hem de diğer öğrencilere örnek teşkil ediyor.*

Öğretmen 32: *Öğretmenin sürekli İngilizce alt yazılı filmler izletmesi, ders esnasında işlediği konularla ilgili alıştırmalar vermesi, dersten sıkılan öğrenciler için ders sonu veya başında İngilizce parçalar dinletmesi ve her ders esnasında farklı iki öğrenciye diyaloglar yaptırması dersin daha iyi algılanmasının ve öğrenci başarısını olumlu etkileyen unsurlardandır.*

Tablo 2. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Etkileyen Olumlu Öğrenci Davranışları

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Katılımcılar	N
1	Öğrencinin yabancı dile karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik ve katılımı	1, 2, 3, 7, 10, 11, 18, 19, 22, 23, 24, 28, 31, 36, 37, 48, 58, 59, 60, 61	20
2	Öğrencinin İngilizcenin evrensel bir dil olduğunu ve dil öğrenmenin önemini kavraması	4, 14, 16, 22, 29, 31, 36, 37, 44	9
3	Öğrencinin öğretmeniyle duygusal açıdan sağlıklı iletişimi, dersi ve öğretmeni sevmesi	11, 15, 23, 47, 49	5
4	Öğrencinin sınıfta hata yapmaktan korkmaması ve kendini rahat hissetmesi	18, 27, 45	3
5	Öğrencinin derse hazırlıklı gelmesi	18, 44, 46	3
6	Öğrencinin öncelikle kendi anadilini iyi bilmesi	12, 48	2
7	Öğrencinin İngilizce konuşma pratiği yapması	16, 21	2
8	Öğrencinin dil öğreniminde bir amacının olması ve dil öğrenmeye küçük yaştan itibaren hevesli olması	28, 43	2
9	Öğrencinin dışa dönüklüğü ve özgüveni	60	1
10	Öğrencinin doğru çalışma tekniklerini bilmesi	19	1
11	Öğrencinin kelime bilgisi, ders tekrarı ve alıştırma yapması	39	1
	Toplam	49	49

Tablo 2’de yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu etkileyen öğrenciye ilişkin unsurların; öğrencinin yabancı dile karşı olumlu tutumu, yabancı dil öğrenmenin önemini kavraması, öğretmenle sağlıklı iletişimi, dersi ve öğretmeni sevmesi, sınıfta hata yapmaktan korkmaması ve derse hazırlıklı gelmesi olduğu öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kendi anadilini iyi bilmesi, konuşma pratiği yapabilmesi, dil öğrenmeye küçük yaştan itibaren başlaması, dışa dönüklüğü ve özgüveni, doğru çalışma tekniklerini bilmesi ve kelime bilgisinin yeterli olması da ortaya çıkan diğer görüşlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, en sık tekrarladıkları düşünce öğrencinin yabancı dile karşı olumlu tutumu ve yabancı dile ve derse yönelik olumlu algılarından oluşması için öğrencinin dersin önemini kavraması ve günlük hayatta kullanabiliyor olmasından da bahsetmektedirler. Bu açıdan öğrenilen dil belli noktalarda öğrencinin hayatına sokulabilirse öğrencilerin dil öğrenimine daha fazla ilgi duyacağı söylenebilir. Ayrıca İngilizcenin uluslararası iletişim dili niteliği taşıması ve yurt dışında veya ülkemizde en az yabancı birisi ile iletişim kurabilecek düzeyde bu dilin öneminin kavratılması gerekmektedir. Bu yönüyle öğrencilerin dili öğrenememe korkusu yaşamamaları için öğretmenleri ile olumlu bir etkileşim içinde olmaları önemlidir. Öğrenci etkenine ilişkin İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 31: *En önemli unsur öğrencilerin derse olan ilgisidir. Dünyanın ortak dili haline gelen İngilizceyi öğrenmenin gerekliliğini kavramalıdır. Dilin sadece gramerden oluşmadığı, konuşulduğunda öneminin arttığı, konuşurken cesur ve hata yapmaktan korkmamaları gerektiği, kendi dilimizde de konuşurken hata yapabildiğimiz hatırlatılarak öğrencileri cesaretlendirmelidir.*

Öğretmen 23: *Kendi dilini, terimleri iyi kullanabilmelidir. Kullanacağı örnekler günlük hayattan olmalıdır. Öğrendiklerini sürekli tekrarlamalı, bunun için film seyretme, müzik dinleme veya yabancı arkadaşlar edinip onlarla yazışması ve konuşması faydalı olur.*

Öğretmen 48: *Öğrenci öğretmeni sever ve benimserse derse karşı ilgisi artar*

Öğretmen 27: *Öğrencinin hata yaparım korkusu yaşamaması gerekir.*

Öğretmen 18: *Öğrencilerin sınıf içinde kendilerini rahat hissetmeleri ve dolayısıyla hata yapmaktan korkmamaları. Bunların dışında derse hazır gelmeleri; kitap ve ödevlerin yapılmış olarak getirilmesi önemlidir.*

Tablo 3. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Etkileyen Dersin İşlenişine İlişkin Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Konuların görselleştirilerek ve bütün duyulara hitap edecek şekilde verilmesi	4,7, 9, 12, 17, 18, 22, 23, 24, 25, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 46, 47, 52, 53, 55, 62	23
2	Derse karşı ilgi ve motivasyonu arttırabilme	5, 9, 14, 17, 19, 22, 23, 24, 30, 31, 34, 36, 40	13
3	Öğrenciye başarı zevkini tattırabilme	4, 16, 40, 45	4
4	Konu sonu alıştırma, yazılı-sözlü sınavların ve ödevlerin ardından öğrenciye bireysel veya toplu olarak dönüt verebilme	6, 41, 55	3
5	Öğrenci seviyesine uygun zorlukta soruların sorulması	6, 40, 53	3
6	Açık ve anlaşılır bir dil kullanılması	11, 33, 49	3
7	Eğitimin öğrenci merkezli olması	12, 14, 46	3
8	Derslerin soru cevap şeklinde anlatılması	35, 52, 53	3
9	Yabancı kaynakların bol olması	20	1
10	Kullanılan materyallerin müfredatla birlikte öğrenci seviyesine uygun olması	36	1
11	Dersin anlamayı kolaylaştıracak eğlenceli bir ortamda işlenmesi	7	1
	Toplam	58	58

Tablo 3 incelendiğinde yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu etkileyen dersin işlenişine ilişkin unsurlar görülmektedir. Öğretmenlerin ifade ettiklerine göre dersin bütün duyulara hitap edecek şekilde verilmesi bunların içerisinde en önemlisidir. Öğrencilerin derse karşı ilgi ve motivasyonunu artırma, öğrenciye başarı zevkini tattırma, konu sonu alıştırma, yazılı-sözlü sınavların ve ödevlerin ardından dönüt verme ve öğrenci seviyesine uygun zorlukta soruların sorulması diğer önemli görülen unsurlar arasındadır. Ayrıca açık ve anlaşılır bir dil kullanma, derslerin soru cevap şeklinde anlatılması, yabancı kaynak bolluğu, kullanılan materyallerin öğrenci seviyesine uygun olması ve dersin eğlenceli bir ortamda işlenmesi öğretmenlerin diğer görüşleridir.

Yabancı dil öğretiminde bütün duyulara yönelik olarak derslerin işlenmesi gerekliliği İngilizce öğretmenlerince vurgulanmaktadır. İngilizceyi öğrenilen bir dil olarak sınıfta ve okulda öğrencilerin etkin kullanımının sağlanması ve dili kullanabildiklerinin farkına

varmalarının sağlanması dil öğretiminde asıl odaklanması gereken nokta olduğu söylenebilir. Dersin işlenişine ilgili İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda doğrudan verilmiştir.

Öğretmen 52: *Bu konuda öğretmenlere büyük görevler düşüyor. Görsel olarak dersi anlatmak, soru-cevap yapmak, derse ve konuya hâkim olmak gibi unsurlar öğrencinin başarısını olumlu yönde etkiler.*

Öğretmen 41: *Öğrencilerle konu sonu egzersizleri beraber çözmek. Ödevleri kontrol edip, eksik veya yanlışlarını düzeltmek. Öğrencilere konuyu eğlenceli, akıcı ve olabildiğince sade anlatmak.*

Öğretmen 16: *Öğrenci konuşabildiğini görünce mutlu olur.*

Öğretmen 53: *Öğrenciyle soru cevap şeklinde sürekli diyalog kurmak.*

Tablo 4. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Etkileyen Çevresel Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Öğrencinin dili hayatta sürekli kullanmaya cesaretlendirilmesi	1, 7, 26, 31, 45, 48, 49, 51, 54	9
2	Sosyal hayatta yabancı dille ilgili karşılaşılan güncel nesnelere artış (şarkı, film, günlük tutma, gazete, dergi, video, resimli görseller)	1, 16, 26, 37, 48, 49, 50, 56	8
3	Öğrenme motivasyonunu arttıran sınıf, ev, arkadaş ortamı gibi yaşantılar	7, 14, 20, 21	4
4	Öğrenmede sürekliliğin oluşturulması	12	1
Toplam		22	22

Tablo 4'te öğretmenlere göre yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumlu etkileyen çevresel faktörler görülmektedir. Öğretmenlere göre öğrencinin yabancı dili sürekli kullanmaya cesaretlendirilmesi, sosyal hayatta yabancı dille ilgili karşılaşılan güncel nesnelere artışı, öğrenme motivasyonunu arttıran sınıf, ev, arkadaş ortamı gibi yaşantılar ve öğrenmede sürekliliğin oluşturulması yabancı dil öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.

Yabancı dilin sadece sınıfta öğrenilen bir ders olmadığı ve günlük hayatta kullanıldığı ölçüde öğrenileceği İngilizce öğretmenlerince vurgulanmaktadır. Ailenin dil öğrenmeye verdiği önem ile öğrencinin okul dışındaki hayatında dili kullanma sıklığı dil öğrenme başarısını artıracak veya azaltacaktır. Okul dışında öğrenciyi yabancı dile maruz bırakacak fakat öğrencinin ödev olarak algılamayacağı etkinlikler ile öğrencilerin yabancı dil öğrenmedeki başarıları artırılabilir. Çevresel uyarıcılara ilişkin İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 26: *Yabancı dilde günlük tutmak, müzik dinlemek, her iki dilde de sözlük kullanmak, internetten sohbet etmesi için bir net arkadaşı bulmak ve gazete dergi okumak*

yabancı dil öğrenmeyi kolaylaştıran çevresel faktörlerdir.

Öğretmen 12:Yabancı dil öğrenmeyi etkileyen en önemli faktör sürekliliktir.

Öğretmen 7:Sınıf, ev ve arkadaş ortamında motivasyonu olumlu etkileyen yaşantılar.

Öğretmen 49:İngilizce dilinin günlük hayatta sürekli kullanılması.

Öğretmen 47:Kullandığı örnekler günlük hayattan olmalı. Öğrendiklerini sürekli tekrarlamalı, bunun için; film seyretme, müzik dinleme veya yabancı arkadaşlar edinip onlarla yazışma ve konuşma işe yarayabilir.

Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Olumsuz Etkileyen Unsurlar

Tablo 5. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Öğretmene İlişkin Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Öğretmenin öğrenciye olumsuz yaklaşımı, aşırı zorlaması ve başarılamayacak etkinlikler vermesi	5, 6, 24, 26, 30, 33, 38, 55	8
2	Öğretimin sadece öğretmen merkezli olması	7, 32, 34, 35, 51	5
3	Öğretmenin sınıf yönetimindeki başarısızlığı, yetersiz kalması ve kendini geliştirmemesi	8, 24, 36, 51	4
4	Öğretmenin sürekli ödev verip dönütlere önem vermemesi	7, 38, 55	3
5	Öğretmenin dersi monoton bir şekilde işlemesi, sesini ve mimiklerini kullanamaması	7	1
Toplam		21	21

Tablo 5'te yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz etkileyen öğretmene ilişkin faktörler hakkında öğretmenlerin görüşleri bulunmaktadır. Öğretmenin öğrenciye olumsuz yaklaşımı ile isteksizken derse aşırı zorlaması, başarılamayacak etkinlikler vermesi, öğretimin sadece öğretmen merkezli olması, öğretmenin sınıf yönetimindeki başarısızlığı, öğretmenin yetersiz kalması ve kendini geliştirmemesi, sürekli ödev verip dönütlere önem vermemesi ve dersi monoton bir şekilde işlemesi ile sesini ve mimiklerini etkili bir şekilde kullanamaması ortaya çıkan görüşlerdir.

Öğretmenin öğrenciye ve derse yönelik yapıcı olmayan yaklaşımının öğrenci başarısını ve dil öğrenmeye eğilimini olumsuz etkileyeceği ifade edilmektedir. Öğretmenlerin çeşitlilikten uzak klasik bir ders işleme yaklaşımı içinde ve dil öğrenmeyi bir zorunluluk algısı yaratarak sınıfta oluşan soğuk iklim doğrultusunda öğrencilere dayatmasının yabancı dile yönelik öğrencilerde olumsuz bir algı oluşturduğu söylenebilir. Ayrıca günümüz öğrenci profilindeki değişim göz önüne alındığında öğretmenlerin sınıf yönetiminde

yeni yaklaşımlar doğrultusunda klasik anlayıştan uzak bir bakışa sahip olmaları da dil öğretimi açısından daha olumlu bir sınıf ortamı sağlayacaktır. Öğretmen etkenine ilişkin İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 33: *Öğretmenin öğrenciye karşı soğuk ve asık suratlı olmaması gerekir. Öğrenci istemediği halde derse katılıma zorlaması da yanlıştır.*

Öğretmen 34: *Derste öğretmenin sadece aktif olması dersin akıcılığını bozan bir durumdur.*

Öğretmen 7: *Monoton bir işleyiş, monoton bir ses tonu. Sürekli çalışma sayfası verilip cevaplandırılmaması ya da sürekli okuma çalışmaları yapılması.*

Öğretmen 8: *Öğretmenlerin yetersiz olması.*

Öğretmen 55: *Öğrenciye fazla ödev vermek.*

Tablo 6. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Öğrenciye İlişkin Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Yabancı dile karşı ilgisizlik ve dilin öneminin anlaşılammaması	2, 3, 4, 9, 10, 11, 12, 14, 20, 21, 25, 36, 38, 41, 59	15
2	İngilizceye karşı önyargının olması ve bunu kıramamak	3, 6, 10, 19, 22, 24, 25, 40, 57, 58, 60, 61	12
3	Yabancı dili öğrenememe korkusu	1, 10, 25, 27, 45, 57, 58	7
4	Öğrencinin yeterince tekrar yapmaması ile İngilizcenin pratiğe dökülmemesi	9, 10, 11, 25, 28, 37, 47	7
5	Öğrencinin dil dersini sadece not olarak görmesi ve bunun kaygısını yaşamak	20, 29, 36, 40, 57	5
6	Öğrenci-öğretmen ilişkilerinin iyi olmaması	14, 24, 27, 33	4
7	Telaffuz hatalarından korkma	1, 23, 26, 27,	4
8	Öğrencinin bireysel farkı, dil öğrenmeye yatkın olmaması	22, 24, 27	3
9	Öğrencinin nasıl çalışması gerektiğini bilmemesi	4, 19	2
10	Derse hazırlıksız gelinmesi	17, 18	2
11	Öğrencinin değişikliğe açık olmaması, eskiden öğrenilmiş yanlış tutumlar ile ana dilden çıkamama ve dili öğrenmeyi bir zorunluluk olarak hissetmesi	60	1
12	Öğrencinin derse devamsızlığından dolayı dersin eksik kalması	62	1
13	Kelime bilgisi eksikliği	39	1
	Toplam	64	64

Tablo 6 incelendiğinde yabancı dil öğretiminde başarıyı olumsuz etkileyen öğrenciye ilişkin faktörlerle ilgili öğretmenlerin düşünceleri görülecektir. Bu unsurların yabancı dile karşı ilgisizlik, İngilizceye karşı önyargı ve korku, pratik eksikliği, öğrencinin dil dersini sınavı geçmek için öğrenmesi, öğrenci-öğretmen ilişkilerinin iyi olmaması, telaffuz hatalarından korkma, öğrencinin bireysel farkı ve sorunları, nasıl çalışması gerektiğini bilmemesi, kelime eksikliği, eskiden öğrenilmiş yanlış tutumlar ile hazır bulunuşluğunun yetersiz olması olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin İngilizce zor, öğrenemem, dersti geçeyim yeter vb. şeklindeki algılarının öğretmenler tarafından başarıyı olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Okullarda öğrencilerin sınavlara odaklanması ile okul derslerinin sadece dersti veya sınavı geçme anlamına gelmesi sonucunda yabancı dil öğrenmenin de sadece bir ders olarak görülmeye başlandığı söylenebilir. Öğrenci etkenine ilişkin İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 9:Dil sınıfları haricinde diğer sınıfların üniversite sınavlarında İngilizce dersinden sorumlu tutulmamaları onların bu derste karşı ilgilerini azaltmaktadır. Bu yüzden öğrenciler derste öğrendiklerini tekrar etme gereği hissetmiyorlar. Tekrar edilmeyen bilgi de unutulmaya mahkûmdur.

Öğretmen 10:Öğrencinin ilgisiz olması, yapamayacağım diye takip etmemesi, konuları ve öğretmeni dinlememesi. Yabancı dil sürekli tekrar ve öğrencinin öğrendiğini pratiğe dökmesini gerektirir.

Öğretmen 20:Öğrencilerin yabancı dil eğitimini sadece not olarak düşünmesi.

Öğretmen 24:Aile yapısı bozukluğundan kaynaklanan davranış bozukluğu ve derslerin zor olduğuna dair ön yargılar.

Öğretmen 62:Derste devamlılığın sağlanmamasıyla eksik konular nedeniyle kaçırdıkları gramer konularını tamamlayamaması.

Yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz etkileyen ders işleniş unsuruna ilişkin İngilizce öğretmenlerinin görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Ders İşlenişine İlişkin Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Ders kitaplarının veya dersin seviyeye uygun olmaması	4, 9, 13, 18, 20, 23, 29, 30, 46, 47, 49, 55, 56	13
2	Konuşmaya yönelik aktivitelere çok fazla yer verilmemesi	4, 13, 16, 20, 21, 26, 36, 37, 48, 51	9
3	Yetersiz tekrar ve pratik	3, 10, 12, 13, 17, 39	6
4	Sıkıcı ve merak uyandırmayan gramer dersleri	1, 14, 15, 16, 23, 30	6
5	Yeterli teknolojik altyapının olmaması	9, 24, 31, 37	4
6	Bir ders süresinde birden fazla konu anlatılması	5, 16, 18, 29	4
7	Dersin anlaşılmadığı halde sadece İngilizce ile işlenmesi	34, 35	2
8	Cümle yapısını Türkçe ile örtüştürmek	12, 26	2
9	Yazılı ve sözlülerde Türkçe karşılıklı terimlerin hiç kullanılmaması	35	1
Toplam		47	47

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde öğrencileri olumsuz etkileyen ders işlenişine ilgili faktörler hakkındaki görüşleri Tablo 7’de görülmektedir. Tabloya göre ders kitaplarının veya dersin seviyeye uygun olmaması, konuşmaya yönelik aktivitelere çok fazla yer verilmemesi, yetersiz tekrar ve pratik, derste ve sınavlarda sıkıcı ve merak uyandırmayan gramere odaklanılması, teknolojik altyapının eksikliği, bir ders süresinde birden fazla konu işlenmesi, dersin anlaşılmadığı halde sadece İngilizce ile işlenmesi, cümle yapısını Türkçe ile örtüştürmek ve yazılı ve sözlülerde Türkçe karşılıklı terimlerin hiç kullanılmaması öğretmenlerin konuyla ilgili görüşleridir.

Burada ders materyallerinin ve pratiğe yönelik uygulama eksikliğinin dil öğrenimini olumsuz etkilediği görüşü ortaya konmaktadır. Okullarımızda genelde ders kitabı odaklı ve sınava yönelik olarak derslerin işlenmesinin daha çok kelime ve dilbilgisine yoğunlaşmaya neden olduğu söylenebilir. Ayrıca kaynak yetersizliği ile dil öğreniminin bir süreç olduğu göz önünde bulundurulmadan müfredatı yetiştirme ve sınıfta tüm konuları işleme çabasının öğrenci seviyesinin göz önüne alınmamasına neden olduğu varsayılabilir. Dikkat çeken bir diğer nokta ise bazı öğretmenler dersin sadece İngilizce olarak işlenmesinin, Türkçeye hiçbir şekilde derste yer verilmemesinin olumsuz olduğunu vurgularken bazı öğretmenler ise İngilizceyi Türkçe ile örtüştürmenin olumsuz bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. İngilizceyi dil yapısı açısından Türkçe ile örtüştürmek öğrencilerde olumsuz bir algı oluşturduğu göz önüne alınırsa bu uygulamanın ülkemizde ki dil öğretiminin

gramer odaklı anlayışının göstergesi olduğu söylenebilir. İngilizce öğretiminde kelime bilgisi açısından Türkçeye yer verilmesi faydalı olabilirken daha ileri düzeylerde bu uygulamadan vazgeçilmesinin faydalı olacağı söylenebilir. Dersin işlenişi ile ilgili İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 4: *Öğrencilerdeki isteksizlik, ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygun olmaması, öğrencinin nasıl çalışması gerektiğini bilmemesi, dil öğrenmenin öneminin kavranmaması, konuşmaya yönelik aktivitelere çok fazla yer verilmemesi.*

Öğretmen 26: *Konuşma aktivitelerinde öğrencinin sürekli sözünü kesilmesi, dinlerken ya da okurken her şeyi anlamaya çalışması, yazarken ya da konuşurken kendi dilinde düşünmesi, sınıfta hata yaparım korkusuyla pasif kalması, okurken metin içinde bilmediği kelimeyi konu bütünlüğü içinde anlamak yerine sözlüğe bakması, yeni kelimeleri öğretmene sorması, konuşurken hemen strese girmesi olumsuz etkileyen unsurlardır.*

Öğretmen 14: *Sıkıcı ve ağır gramer konularının öğretilmesi.*

Öğretmen 12: *Tekrar yapmamak. Cümle kurarken Türkçe düşünmek.*

Öğretmen 34: *Anlaşılmadığı halde İngilizce şekilde ders işlenmesi anlamamaya yol açabiliyor.*

Tablo 8. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Eğitim Sistemine İlişkin Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Okul sınavları haricinde İngilizce dersinden öğrencinin sorumlu tutulmaması, üniversiteye giriş sınavlarında soru çıkmaması	9, 11, 21, 25, 28, 36, 37, 47, 48	9
2	Ders saatlerinin yetersizliği	18, 29, 31, 48, 49	5
3	Öğretim programının hedeflenen amaca ulaşmadaki yetersizliği	29, 37, 59, 61	4
4	Sınıfların kalabalık olması	9, 37, 47, 49	4
5	Yabancı dil eğitimi politikasının istikrarsızlığı	8, 59, 61	3
6	Dil öğretiminde ezbere sistem uygulaması	46, 50, 54	3
7	Dil öğretiminin geç kalması	43, 52	2
8	Yıllık planların yoğunluğu	18	1
9	Ders kitaplarının yetersizliği	13	1
10	Hazırlık sınıflarının kaldırılması ve dil laboratuvarlarının olmaması	31	1
11	İngilizce ders saatlerinin son saatlere getirilmesi	42	1
	Toplam	34	34

Tablo 8 incelendiğinde yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz etkileyen sisteme ilişkin unsurların okul sınavları haricinde İngilizce dersinden öğrencinin sorumlu tutulmamasının ve üniversiteye giriş sınavlarında soru çıkmamasının en sık tekrar edildiği anlaşılmaktadır. Ders saatlerinin ve müfredatın yetersizliği, sınıfların kalabalık olması, yabancı dil eğitimi politikasının istikrarsızlığı, dil öğretiminde ezbere sistem uygulaması, dil öğretiminin geç kalınması da diğer faktörler arasındadır. Bunların haricinde yıllık planların yoğunluğu, ders kitaplarının yetersizliği, hazırlık sınıflarının kaldırılması, dil laboratuvarlarının olmaması ve İngilizce ders saatlerinin son saatlere getirilmesi öğrenci başarısını olumsuz etkileyen sistemle ilgili unsurlar arasındadır.

Dil eğitim anlayışı, müfredat ve ders saatleri, sınıflardaki öğrenci sayıları vb. konularda öğretmenler sisteme yönelik olarak dil öğretiminde oluşan olumsuzluklara değinmişlerdir. Dil öğrenme erken yaşlarda daha çabuk olmakla birlikte asıl önemli noktanın dil öğretiminde kişiyi öğrenilen yabancı dile maruz bırakmak olduğu kabul edildiğinde sadece bir, iki saatlik yabancı dil dersinin İngilizce öğretme noktasında yetersiz kaldığı ve sadece sınıfta, derse odaklı, dilbilgisi, yazma ve okuma ağırlıklı bir dil öğretiminin etkisiz ve yetersiz bir yabancı dil eğitimi yaklaşımı olduğu söylenebilir. İngilizcenin liseye geçiş sınavında yer almasına karşın yükseköğretime geçiş sınavında bulunmaması liselerde dil derslerine ilgiyi olumsuz olarak etkilemektedir. İngilizce öğretmenlerinin konuyla ilgili diğer görüşlerinden bazı alıntılar aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 25:Öğrencinin derse karşı ilgisizliği “yapamam, anlamam” önyargısı, sınavlarda İngilizceden fazla soru çıkmıyor deyip gerekli ilgiyi göstermemeleri.

Öğretmen 31:En önemli etken ders sayısının azlığıdır. Hazırlık sınıflarının kaldırılması ve dil öğretiminde olmazsa olmaz dil laboratuvarlarının olmaması çok büyük eksikliklerdir.

Öğretmen 37:Sınıfların kalabalık ve yetersiz olması. Müfredatın yetersiz olması.

Tablo 9. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Çevreye İlişkin Unsurlar

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Öğrencilerin aile yapısı ve ailelerin ilgisiz olması	18, 24, 52, 53	4
2	Çocuğun çevresinin İngilizcenin önemine inanmaması	27, 44, 58	3
3	Bilgisayar oyunları, TV ve yanlış arkadaş seçimi,	24	1
Toplam		8	8

Tablo 9 incelendiğinde yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz etkileyen çevreye ilişkin unsurları arasında en önemlisinin aile olduğu anlaşılmaktadır. Çocuğun çevresinin İngilizcenin önemine inanmaması, bilgisayar oyunları ve TV ile yanlış arkadaş seçimi diğer çevresel faktörler arasında sayılmaktadır.

Öğrencinin sosyal ve teknolojik çevresinin dil öğrenmede olumsuz etkide bulunabileceği İngilizce öğretmenlerince vurgulanmıştır. Ailelerin akademik başarı olarak sınavlara odaklandığı göz önünde bulduğunda velilerde İngilizcenin ileride öğrenilebileceği algısı olduğu söylenebilir. Ayrıca okul dışında öğrenciler etkinliklerde ya İngilizceye yer vermemektedirler veya bilgisayar oyunlarında kullanılan basit veya argo diyeceğimiz İngilizceyle karşılaşmaktadırlar. Çevre etkenine ilişkin İngilizce öğretmenlerinin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 24:*Aile yapısı bozukluğundan kaynaklanan davranış bozukluğu, dersin zor olduğuna dair ön yargılar, bilgisayar oyunları, uzun süre seyredilen TV, yanlış arkadaş seçimi, ergenlik sürecine geçiş, öğretmenin olumsuz tavrı, öğrenciyi sürekli eleştirmesi, mevsimsel değişim (sıcaklığın artışı), okulun yetersiz fiziki koşulları.*

Öğretmen 27: *Çevre faktörü, geldikleri aile yapısı, ilköğretim ve İngilizcenin önemini kavrayıp kavramamış olmaları olumsuz etkiler yaratabilmektedir.*

Öğretmen 53:*Bu konuda velilerin daha sağduyulu ve sorumlu olmaları.*

Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Unsurlara İlişkin Öğretmen Önerileri

Tablo 10. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Etkileyen Dil Öğretim Yaklaşımına ve Eğitim Sistemine İlişkin Öğretmenlerin Önerileri

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	Üniversite sınavlarında İngilizceden soru sorulmalı.	11, 21, 48, 49	4
2	Milli Eğitim Bakanlığının gönderdiği kitaplara bağlı kalınmamalı.	47, 26, 9	3
3	İngilizce roman ya da hikâye okutulmalı, yazdırılmalı ve anlatılmalı	35, 54	2
4	İngilizce film, çizgi film izletilmeli ve müzik dinletilmeli	41, 43	2
5	Dersin önem ve farkındalığı artırılmalı	14, 25	2
6	Yabancı bir dil öğrenilmek isteniyorsa onun kültürü ve yaşayış şekli de öğrenilmeli, 1 ya da 2 aylığına da olsa İngiltere görülmeli	12, 17	2
7	Hazırlık sınıfları yeniden konulmalı ve yabancı dile gereken önem verilmeli	21, 29	2
8	İngilizceye daha fazla maruz kalınmalı, konuşma, yazma ve dinleme aynı oranda işlenmeli	1	1
9	Ders sayısı artırılmalı	2	1
10	Öğretmenin çözüm için ileri sürdüğü fikirler dikkate alınarak toplantılarda üst merciler öğretmenlerin düşünce ve önerilerine önem vermeli	7	1

11	Dersler daha eğlenceli hale getirilmeli ve bunun yolları öğretmenlere öğretilmeli	34	1
12	İngilizce derslerinin sabah ilk saatlerde olması öğrencinin algısını yüksek tutacaktır	42	1
13	Daha çok konuşmaya, kendini ifade etmeye yer verilmeli	50	1
14	Ebeveynler dil öğreniminin önemi konusunda bilgilendirilmeli, öğretmenle ve okulla ortak bir çalışma içine girilmeli	55	1
15	Eğitim sisteminin değişmesi gerekmektedir	24	1
Toplam		25	25

Tablo 10'da araştırmaya katılan öğretmenlerin yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen faktörlerle ilgili önerileri verilmiştir. Tabloda bulunan yabancı dil öğretiminin daha başarılı olması için eğitim sistemi hakkındaki öneriler şu şekildedir. İngilizce üniversite sınavlarında sorulmalıdır, ders kitapları geliştirilmelidir, öğrencilere İngilizce materyaller okutulmalıdır, gündelik hayatta İngilizce ile etkileşimleri artırılmalıdır. Bunlar en sık tekrarlanan görüşlerdir. Ayrıca İngilizce derslerinin saatlerinin artırılması, günün son saatine konulmaması, daha etkili yöntemlerle işlenmesinin yanında ailelerin bilgilendirilmesi, ders saatlerinin artırılması ve öğrencilere İngilizce konuşma pratiklerinin yaptırılması diğer görüşlerdir.

Sınavlara yönelik öğrencilerin derslere önem vermeleri ile dil öğreniminde tüm duylulara hitap edecek bir yaklaşım sergilenmesi öğretmenlerce dil öğretiminde üzerinde durulması gerektiği düşünülen noktadır. Asıl vurgulanmak istenen ise okullarda dil öğretiminin her yönüyle sağlanmasının gerekliliğidir. Türkiye'de ki işleyişi dikkate alarak öğrencilere bir şeyi öğretmenin en etkili yollarından birisinin, sınavlarda o dersle ilgili soru sorulması olduğu söylenebilir. Fakat asıl dil öğrenimi o dili öğrencinin yaşaması yani yaşamında o dile yer vermesi ile olacağı vurgulanmaktadır. Konuya ilişkin öğretmenlerin bazı ifadeleri aşağıda verilmiştir.

Öğretmen 47: *Öğrencinin daha etkili kazanımlar elde etmesi için kullanılan materyallerin mutlaka okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik hazırlanması gerektiğini düşünüyorum.*

Öğretmen 41, 53, 54: *Öğrenciler boş zamanlarında İngilizce şarkı ve müzik dinlemeli, film ve çizgi film izlemeli. Daha çok okunmalı ve günlük hayatta İngilizce kullanılmalıdır.*

Öğretmen 17: *Öğrencilerin öğrendikleri İngilizceyi pratik edebilecekleri bir ortamın olmaması.*

Öğretmen 29: *Dil eğitimi bütünlük ister. Eskiden olduğu gibi hazırlık sınıfları tekrar gelirse; o zaman dil öğretimindeki başarı da artacaktır.*

Öğretmen 11: *Öğrenmenin olmazsa olmazlarından birisi hedeftir. İngilizceden YGS-LYS sınavlarında soru çıkmamaktadır ve bu da öğrencileri öğrenme hedeflerinden uzaklaştırmaktadır.*

Tablo 11. Yabancı Dil Öğretiminde Başarıyı Etkileyen Öğretmene, Öğrenciye ve Materyale Yönelik Öğretmen Önerileri

Sıra	Öğretmen Görüşleri	Öğretmen No	N
1	İyi bir öğrenme için, kaliteli araç gereçler sağlanmalı ve dil eğitimi öğrencinin odağı haline getirilmeli	9, 16, 58	3
2	Öğrenciye yabancı dil öğrenmenin gerekliliği anlatılmalı	25, 44	2
3	Öğretmenler doğru seçilmeli	8, 32	2
4	Okullardaki kitaplar değiştirilip öğrencilerin daha çok ilgi ve meraklarına yönelik özellikle eğlenceli kitaplar hazırlanmalı	9, 23	2
5	Her öğrencinin seviyesine inilmeli	56	1
Toplam		10	10

Tablo 11 incelendiğinde yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen öğretmene, öğrenciye ve materyale yönelik öğretmen önerileri görülmektedir. Bu görüşler; kaliteli araç gereç kullanma, yabancı dil öğrenmenin gerekliliğinin anlatılması, öğretmenlerin doğru seçilmesi, ders kitaplarının iyileştirilmesi şeklindedir.

Kullanılan materyalin niteliği kadar dil öğrenme öğrencinin asıl amacı olmalıdır. Asıl amacı İngilizce dersi vermek değil İngilizce öğretmek olan öğretmen, asıl amacı dersi geçmek değil İngilizce öğrenmek olan öğrenci ve her türlü dil öğretim imkân ve olanaklarına sahip bir ortam bileşenlerinin bir araya getirilmesinin yabancı dil öğretiminde etkili olacağı söylenebilir. Bu düşünceyi destekleyen bazı öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir;

Öğretmen 9:*Okutulan kitapların yetersizliği ve konuların, öğrencinin ilgisini çekmemesi, araç-gereçlerin eksikliği, sınıfların dil öğretimi için kalabalık olması(30kişi) ve bu yüzden her öğrenci ile teker teker ilgilenme fırsatının olmaması.*

Öğretmen 58:*En önemlisi dil öğrenme odak haline gelmeli bu amaçla öğrencilerin öğrenmeleri için gerekli her şey ve iyi bir ortam sağlanmalı.*

Öğretmen 23: *Özellikle okullardaki kitapların değiştirilip daha çok öğrencilerin ilgi ve meraklarına yönelik, eğlenceli kitapların hazırlanması, konuların daha aza indirgenmesi gerekli.*

Sonuç ve Tartışma

Yabancı dil öğretimi uzun yıllardır ülkemizde cevaplanamayan pek çok soru ışığında kronikleşmiş diyebileceğimiz eğitim sorunları arasında yer almaktadır. Bu soruna yönelik öğretmenlerin bakış açıları önem kazanmaktadır. Yabancı dil öğretmenlerince yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısına olumlu ve olumsuz etki eden öğretmene, öğrenciye, der-

sin işlenişine, çevreye ve eğitim sistemine yönelik görüş ve öneriler ortaya konmuştur.

Araştırmanın sonucu olarak yabancı dil öğretiminde öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörlerin İngilizce öğretmenlerine göre beş ayrı faktörde toplandığı görülmektedir. Yabancı dil öğretmenlerince öğretmenlerin olumlu tutum ve davranışları, öğrenciyi aşırı zorlamamaları, dersi öğrencilerin farklılıkları doğrultusunda onların seviyesine uygun bir şekilde işlemeleri öğretmenlerin öğrenci başarılarını artırdığını düşündükleri olumlu uygulamalarıdır. Öğretmenlerin olumsuz uygulamaları olarak ise yabancı dil öğretimini sadece klasik bir ders olarak görmeleri sonucunda tekdüze bir sınıf ortamı sağlamaları ve öğrencilere yönelik olumsuz davranışları olarak görmektedirler.

İngilizce öğretmenleri, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenci başarısı üzerinde sınıftaki derse ve öğrenciye yaklaşımı ile uygulamalarının olumlu veya olumsuz etkisi olduğu görüşündedirler. Öğretmenin öğrenciye olumlu veya olumsuz yaklaşımı, ders işleme şekli, sınıf yönetimi, sınıftaki uygulamaları gibi pek çok etmenin öğrencilerin yabancı dil başarılarını etkilediği söylenebilir.

Öğrencilerin dil öğrenmeye istekli, ilgili ve meraklı olmaları sonucunda dil öğrenme çabası içine girmeleri ve bunun için çaba göstermeleri öğrencilerin İngilizce öğrenmelerine yönelik olumlu bir yaklaşım olarak öğretmenlerce belirtilmektedir. Ayrıca öğrencinin öğretmenine yönelik olumlu bakış açısına sahip olması ile İngilizcenin önemini farkına varmaları ve özgüvenleri yüksek olarak derse katılımları dil öğrenimi açısından önemli olduğu öğretmenlerce ifade edilmektedir. Öğrencilerin İngilizceye, öğretmene olumsuz bakış açıları, derse yönelik olumsuz algı ile korku gibi önyargıları yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz etkileyen en önemli etkenlerden olduğu söylenebilir. Öğrencilerin İngilizceyi diğer dersler gibi çalışılacak bir ders olarak görmeleri, sadece sınav odaklı olarak dil öğrenmeye çalışmaları öğrencileri olumsuz etkileyen unsurlar arasında gösterilebilir.

Yabancı dil dersleri sınıf ortamında çok çeşitli uygulamaları barındıracak ve farklı duyu ve yetileri etkin kılacak şekilde pek çok farklı kaynak yardımıyla öğrenci başarısına olumlu fayda sağlayacağı öğretmenlerce vurgulanmaktadır. Birey merkezli olarak öğrencilerin dili kullanarak güdülenmeleri ile uygun bir ders ortamı dil öğretiminde önem verilen unsurlardandır. Oysa derslerin tek düze tek yönlü olarak ve yalın uygulamalarla öğrencilerin dikkatini çekmekten öte sadece ders yapmaya odaklanıldığı bir sınıf ortamında yapılması öğrenci başarısını olumlu etkilemeden çok uzak olacağı söylenebilir.

Öğrencilerin çevreleri dil öğrenimine yönelik olumlu bir yaşamla donatılabilirse bu öğrencilerin yabancı dili öğrenmelerine olumlu katkı sağlayacağı öğretmenler tarafından açıkça otaya konmaktadır. Bunun için dil öğrenmeye yönelik olumsuz olan ailenin ilgisizliği veya bilgisizliği ile teknolojik değişim ve gelişmeler olumluya dönüştürülebilir. Bu şekilde öğrencilerin yabancı dile maruz kalmaları sağlanabilir.

Eğitim sisteminde dil öğretimi için uygun ortamların oluşturulması gerekmektedir. Sınıfların kalabalık oluşundan müfredatın tekdüzeliğine, gramer odaklı eğitimden kaynak ve materyal eksikliğine pek çok unsur öğrencileri yabancı dil öğretiminde olumsuz olarak

etkilemekte olduğu öğretmenlerce belirtilmektedir. Eğitim sistemimiz, dil öğrenme ve öğretimi matematik, fen veya sosyal dersler gibi ya sadece formüllerle ya da sadece ezberleyerek olabilecek bir ders olarak görmekte olduğu söylenebilir. Oysa yabancı dil öğrenimi bir hayat anlayışıdır. Bu açıdan dil öğrenimi sadece sınıfta haftada birkaç saatte olabilecek bir ders değildir.

Yabancı dil öğretiminin ne kadar küçük yaşta başlarsa o kadar kolay ve iyi öğrenildiğini iddia eden Anşin (2006: 10)'in Cohen'den (1997) aktardığına göre çocuklar küçük yaşlarda zihinsel esnekliğinden ve duyuşsal uygunluklarından dolayı yabancı bir dili daha doğal ve daha kolay öğrenmektedirler. Benzer bir şekilde bu çalışmada da İngilizce öğretmenleri yabancı dil öğretiminin daha erken başlaması gerektiğini düşünmektedirler. Erken yaşta yabancı dil öğretimi araştıran İter ve Er (2007: 28) öğretmen ve velilerin görüşlerini aldığı çalışmada her iki grubunda yabancı dil öğretiminin erken yaşta başlaması gerektiğini düşündüğünü söylemektedir. Sevinç (2006)'in çalışmasında İngilizce öğretmenlerinin yarısından fazlası İngilizce öğrenmeye başlama yaşı olarak 5-7 yaş aralığını uygun yaş dilimi olarak belirtirken, beşte biri kadarı 8-10 yaş aralığının uygun olduğunu belirtmişlerdir.

İngilizce öğretmenleri dil öğrenmede öğrenci başarısını olumlu etkileyen faktörler arasında “Öncelikle kendi ana dilini iyi bilmesi” ifadesine yer vermektedirler. Öğrenci kendi ana dilini iyi öğrenmemişse yabancı dili tam kavrayamamakta ve iki dili birbiri içine sokarak ne tam ana dilini ne tam yabancı dili öğrenmektedir. Çelebi (2006:297) çalışmasında Türkiye’de siyasilerden, TV sunucularından, öğretmenlerden ve günlük hayatta kullanılan yabancı kelimelerden örnekler vererek yabancı dil öğretimi için öncelikle ana dili iyi bilmek gerektiğini vurgulamaktadır. Ana dili iyi öğrenmeden yabancı dil öğretiminin kişileri ve ana dili yozlaştırdığını çalışmasında ortaya koymaktadır (Çelebi 2006).

Öğrencilerin insanlar arası iletişimde ve yazılı kaynakların anlaşılmasında dilin öneminin farkına varması, dil öğrenmede öğrencilerin motivasyon kaynaklarına ilişkin öğretmen görüşleri arasında yer almaktadır. Sınıf içi motivasyon kaynağı olarak “öğretmenin çalışma konusunda yardım ve desteği” ifadesi en çok belirtilen görüştür. Ayrıca öğretmenler tarafından, aile ve arkadaş çevresinin motivasyonu etkilediği de vurgulanmaktadır. Dil öğrenmede motivasyonun önemini Acat ve Demirel (2002:315) yabancı dil öğrenmede içsel, araçsal ve bütünleştirici nedenlerin öğrencilerin motivasyonunu etkilediğini ifade etmektedirler. Bu çalışmada da öğretmenlerin “Öğrencinin yabancı dile karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik ve katılımı” ifadesi içsel motivasyona, “Üniversite sınavlarında İngilizceden soru sorulmalı” ifadesi araçsal motivasyona, “Yabancı bir dil öğrenilmek isteniyorsa onun kültürü ve yaşayış şekli de öğrenilmeli, 1 ya da 2 aylığına da olsa İngiltere görülmeli” ifadesi ise bütünleştirici motivasyona örnek verilebilir.

Dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz etkileyen faktörler arasında sınıfların kalabalık olması, yeterli teknolojik altyapının olmaması, ders kitaplarının yeterli olmaması, öğrencinin yabancı dile karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik ve katılımı olması gerektiği, öğrencilerin İngiliz kültürünü de öğrenmesi gerektiği veya kısa süreliğine de olsa

İngiltere'yi görmeleri gerektiği, sıkıcı ve merak uyandırmayan gramer derslerinin öğrencilerin dil öğrenimini olumsuz etkilediği görüşleri İngilizce öğretmenlerince vurgulanan önemli görüşlerdir. Sevinç (2006)'ın çalışmasında ortaya koyduğu bulgular ile burada ki bulgular paralellik göstermekte ayrıca pek çok benzerlik dikkat çekmektedir.

Bu çalışmada ÖSS'de İngilizceden soru sorulması gerektiği, teknolojik eksiklikler olduğu, çevrenin etkisi ile ders işlenişinin etkisi, ders kitaplarının yetersizliği üzerinde durularak Milli Eğitimin kitaplarına bağlı kalınmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Benzer şekilde Karakoyun (2008)'un çalışmasında İngilizce öğretmenlerince SBS sınavında İngilizce soru sorulmasının öğrencilerin derse ilgisini artırdığını fakat İngilizce kitap tercihi olarak öğrencilerin test kitaplarına yöneldikleri ve öğretmenlerin konuşma ve oyun etkinliklerinin suresini azaltarak teste yöneldikleri ifade edilmiştir. ÖSS'de İngilizceden soru sorulması liselerde öğrencilerin dil öğrenmeye yönelik ilgisini artırıcı etkiyi göstereceği bu sonuca göre öngörülebilir fakat bu uygulama İngilizceyi sadece dilbilgisi ve kelime ezberlemekten öteye götürme konusunda ne kadar faydalı olacağı tartışılmalıdır. Ayrıca (Karakoyun, 2008) sınıf öğrenci sayısının, materyal ve teknolojik araç gereç eksikliğinin, ders işlenişinde dil becerilerinin eksik kaldığının, sosyoekonomik çevrenin dil öğrenmede etkili olduğunun, öğretmenin tutum ve özelliklerinin öğretimi etkilediğinin üzerinde durulmuştur. Öğretim programının unsurları ile ders kitaplarının birbiriyle paralel olmadığı bu nedenle ihtiyaçlara cevap verecek ders kitaplarının yeniden hazırlanması gerektiği öğretmenlerin tamamı tarafından belirtilmiştir. Tüm okullarda dil öğretimi açısından imkânları eşitlemek ve öğretmenlerin ve öğrencilerin dil öğrenmede faydalanacakları alternatifleri artırmak gerektiği söylenebilir.

Öner (2008)'in araştırmasında elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yabancı dil al- gıları, derslerde uygulanan öğretim teknikleri, ebeveynlerin eğitim düzeyi ve öğrenim görülen okul ile öğrencilerin başarıları arasında, anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmaktadır. Öner'in yapmış olduğu çalışma bulguları ile bu çalışmada üzerinde durulan İngilizce öğrenmeyi etkileyen unsurlar olan ders işleniş ile çevrenin etkisi ve öğrencinin algısı yaklaşımlarının paralellik gösterdiği görülmektedir.

Dil öğretiminde başarıyı etkileyen etmenler olarak Türkoğlu (2004) yabancı kültürel ve sosyal etmenler, anadilin etkisi ve kullanılan yöntemler olarak dil öğretimine etkileri üç grupta değerlendirmiştir. Bu çalışmada da öğretmen görüşleri İngilizce öğrenilen ülkenin kültürünün bilinmesi, öğrencilerin anadillerini iyi bilmeleri gereği ile dil öğretim yaklaşımlarının önemi İngilizce öğretmenlerince vurgulanan görüşler arasındadır.

Yukarıdaki bulgular doğrultusunda bazı çıkarımlarda bulunulabilir. Her öğrenciye yabancı dili sadece günlük hayatta yabancılarla anlaşabileceği ve yurt dışında günlük hayatını devam ettirebileceği kadar öğretme anlayışı ile tüm okullarda basit bir dil eğitimi anlayışı geliştirilmelidir. İsteyen öğrencilere ise etkili bir yabancı dil eğitimi vermek eğitim sisteminin temel odağı olmalıdır. Fakat günümüz dil öğretimi uygulaması hazırlık sınıflarını kaldırarak eşitlikçi bir yaklaşımla herkese etkili bir İngilizce öğretme idealiyle yola çıkarken dili günlük hayatta dahi kullanamayan bireyler yetiştirmektedir. Oysa or-

taokullarda ve liselerde gönüllülük esasına göre isteyen öğrenciler için hazırlık sınıfları açılmalı diğer öğrencilere ise yabancı dil dersi beden eğitimi, müzik, resim dersleri gibi sosyal bir etkinlik anlayışı içinde daha çok uygulamaya dayalı olarak verilmelidir. Dil öğretiminde öğretmenler öğrencilerine İngilizceyi nasıl daha etkili bir şekilde öğretiriz anlayışında olduklarından yabancı dil eğitiminde daha özgür bırakılmalıdırlar. Dil öğrenmek dile maruz kalmaktır. Bu ancak dil öğretmeyi amaçlayan öğretmenler ve okullarla sağlanabilir.

Kaynakça

- Acat, M.B. ve Demiral, S. (2002). Türkiye'de yabancı dil öğreniminde motivasyon kaynakları ve sorunları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 8(3), 312-329.
- Anşın, S. (2006). Çocuklarda yabancı dil öğretimi. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 9-20.
- Aydın, S. (2006). İkinci dil olarak İngilizce öğrenimindeki başarı düzeyinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 273-285.
- Başar, M. ve Tosuncuk, Ö. (2016). İlkokulda İngilizce öğretiminin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (2), 100-125.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. 5. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Çelebi, M.D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 285-307.
- Doğan, A. (2008). Lise öğrencilerinin İngilizce öğrenimlerini etkileyen yabancı dil kaygısı. *Dil Dergisi*, 139, 48-67.
- Engin, A. O. (2006). Yabancı dil (İngilizce) öğretiminde öğrenci başarısını etkileyen değişkenler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (2), 287-310
- İlter, B. ve Er, S. (2007). Erken yaşta yabancı dil öğretimi üzerine veli ve öğretmen görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 15, No 1, 21-30.
- Karakoyun, S. (2008). İlköğretim II. kademe yabancı dil dersi öğretim programının değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri (Adapazarı Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kolaç, E. (2008). Yabancı diller ve türk dili ve edebiyatı bölümü son sınıf öğrencilerinin “yabancı dil öğretimi” ve “yabancı dille öğretim” konusundaki yönelim ve görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1,4, 397-412.
- Littlewood, W. (2001). *Foreign and second language learning; language acquisition research and its implications for the classroom*. (15th Ed). Cambridge University Press.

- Erişim: Aralık, 2015. <http://www.amazon.com/Foreign-Second-Language-Learning-Implications/dp/0521274869>
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. (2nd Ed). Newbury Park, CA: Sage.
- Öner, G. (2008). Orta öğretim öğrencilerinin yabancı dil öğrenimlerini etkileyen etmenler. Doktora Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Gaziantep Ocak 2008.
- Sevinç, K. Ü. (2006). İlköğretim okullarında İngilizce öğretiminde karşılaşılan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi (Diyarbakır Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Eğitimi Ana Bilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı
- Şahin, Y. (2009). Yabancı dil öğretiminde öğrenci başarısını olumsuz yönde etkileyen unsurlar. *TSA Dergisi*, 13 (1), 149-158.
- Türkoğlu, S. (2004). Dil öğretiminde başarıyı etkileyen etmenler. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı:9
- Turner, R. C. ve Carslon, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. [Elektronik versiyon] *International Journal Of Testing*, 3(2), 163-171.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yeşilyurt, E. (2012). Teachers' application levels of common teaching principles and the problems they encounter. *International J. Soc. Sci. & Education*, 2 (2), 207-223
- Yeşilyurt, E. (2013a). Metacognitive awareness and achievement focused motivation as the predictor of the study process. *International J. Soc. Sci. & Education*, 3 (4), 1013-1026.
- Yeşilyurt, E. (2013b). Öğretmenlerin öğrenme stratejilerine ilişkin algıladıkları farkındalık düzeyi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171, 113-135.
- Yeşilyurt, E. (2013c). Öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma amaçları ve karşılaştıkları sorunlar. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1), 163-188.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.